



Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság
9021 Győr, Árpád u. 28-32
Telefon: (96) 500-000 Fax: (96) 315-342
E-mail: titkarsag@eduvizig.hu Web: www.eduvizig.hu

JELENTŐS VÍZGAZDÁLKODÁSI PROBLÉMÁK

1-5 Cuhai-Bakony-ér és Concó vízgyűjtő-gazdálkodási tervezési alegység



Győr, 2015. június

**Németh József
igazgató**



Tartalomjegyzék

1	Tervezési alegység leírása.....	2
1.1	Domborzat, éghajlat, geológia.....	2
1.2	Településhálózat.....	3
1.3	Ipar, mezőgazdaság, idegenforgalom.....	3
1.4	Természetvédelem	5
1.5	Víztestek az alegység területén	5
2	Jelentős emberi beavatkozások	7
2.1	Medreket érintő beavatkozások (árvízvédelmi, fenntartási).....	7
2.2	Jelentős vízkivételek.....	7
2.3	Jelentős tisztított szennyvízbevezetések	8
2.4	Szennyező források.....	9
2.5	Kommunális hulladéklerakók.....	9
2.6	Káresemények.....	10
3	Jelentős vízgazdálkodási problémák	11
3.1	Kiemelt problémák.....	11
3.1.1	A halastavi és horgászati célú hasznosítás miatt a vízgyűjtőre jellemző faj- és korosztályszerkezet a makrozoobentosz és a halak vonatkozásában jelentős eltérést mutat a referencia állapottól, a hosszirányú átjárhatóság nem biztosított.....	11
3.1.2	Árvízvédelmi beavatkozások hatása, a vizes élőhelyek és árterek elvágása a folyótól a holtágak állapotérzékenysége	11
3.1.3	A rétegvizekre települt ivóvízbázisok réteg eredetű vízminőségi problémái, felmerülhet a kiváltásuk	11
3.1.4	A vízigények időbeni eloszlása és mértéke a Concón és Szendi-éren nem felel meg a készletek alakulásának, a vízhiány visszatérő probléma.....	12
3.1.5	Kisbér kistérség ellátatlan agglomeráció szennyvíztisztítás megoldása	12
3.1.6	Árvízvédelmi helyzetek megoldatlansága visszatérő probléma, amit fokoz a települések távlati fejlődésével kapcsolatos célok vízgazdálkodási szempontból történő összehangoltságának hiánya.....	13
3.2	Gazdasági problémák.....	13

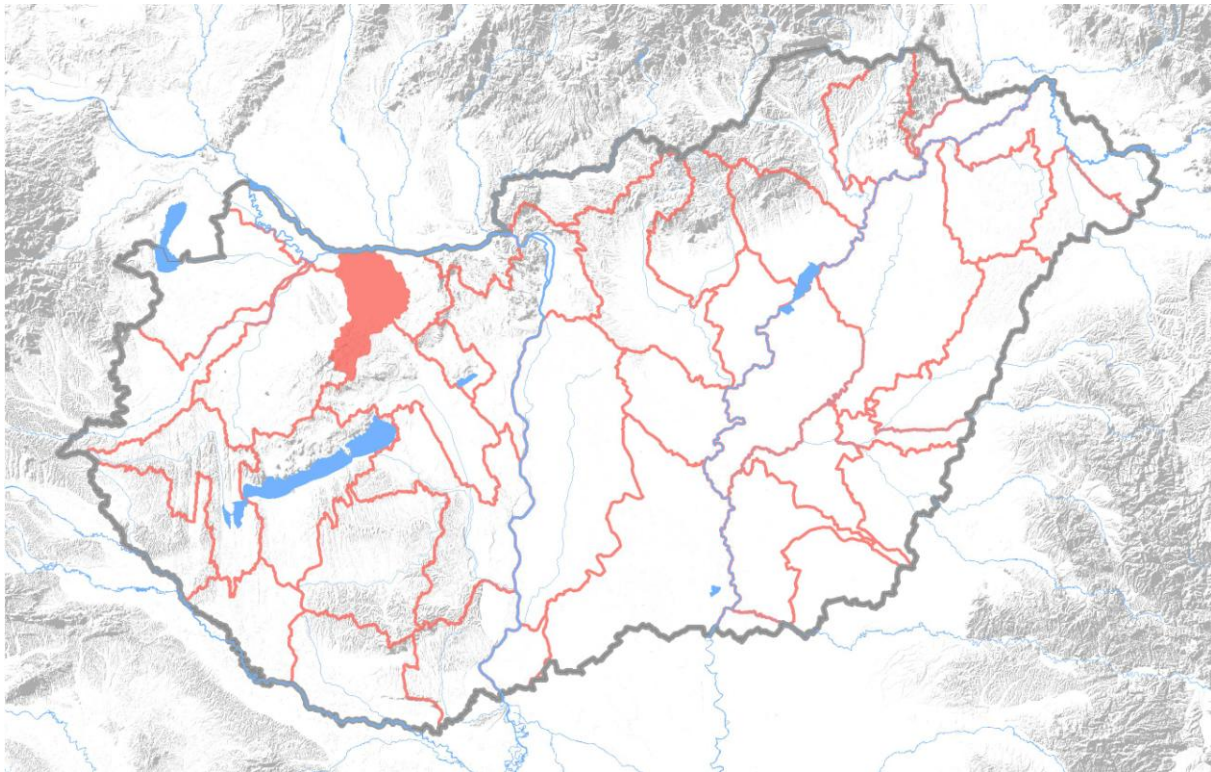


1 Tervezési alegység leírása

1.1 Domborzat, éghajlat, geológia

A tervezési alegységet a Cuhai-Bakonyér és a Concó-patak vízgyűjtője fedti le.

1-1. ábra: A tervezési alegység elhelyezkedése



Cuhai-Bakonyér

A vízfolyás vízgyűjtője Győr-Moson-Sopron, Komárom és Veszprém megyék területén fekszik, területe 547,1 km², a vízfolyás teljes hossza 80,6 km, amely a 49,558 km-es szelvényig az Észak-dunántúli, a fölötte lévő szakasz pedig a Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság kezelésébe tartozik.

A vízfolyás az Északi-Bakonyban, Zirc fölött, Eplénynél ered, kb. 420 mBf. magasságon, fő folyási iránya D-É-i. A vízgyűjtő hossza 58 km, szélessége 7-16 km között változik. A vízgyűjtő felső része igen változatos hegyvidék, legmagasabb pontja a Vinye alatt beömlő Hódos-ér vízgyűjtőjén van, 662 mBf. (Kék-hegy).

Az ún. Bakonyalján Réde-Bakonybánk térségében folyik keresztül, majd a Kisalföld keleti peremén haladva Gönyű alatt torkollik a Dunába kb. 110 mBf. szinten.

A felső szakasz nagyeresű, hegyvidéki erdős terület, lejjebb nagyrészt domb-, néhol síkvidéki jellegű.

A vízgyűjtő hegyvidéki része sokkal csapadékosabb a torkolati, síkvidéki területnél.



Az ÉDUVIZIG kezelésében levő 49,6 km-es alsó szakasz rendezése és az NQ 10 %-os nagyvizek levezetésére való kiépítése a 60-as években történt. Azóta a klasszikus értelmű-fenntartási munkák fokozatosan elmaradtak.

Az alsó, mintegy 5 km-en a dunai árvizek visszaduzzasztásával is számolni kell.

Concó-patak

A 498 km²-es vízgyűjtőt feltáró fő vízfolyás teljes hossza 49,0 km. Ennek alsó szakasza – 36,2 km Concó patak- az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság kezelésébe tartozik, felette a Komáromi Vízitársulat kezelésében –Feketevíz-ér néven- folytatódik. A vízfolyás a Bakony északi és a Vértes észak-nyugati részének vizeit gyűjti össze, és vezeti a Dunába.

A vízgyűjtő középső részén 17 km-re kiszélesedik, ide torkollanak be a legfontosabb mellékvizek: a Császár ér, a Kocs-Kisigmándi ér és a Szendi ér.

Általánosságban megállapítható, hogy a vízfolyások rendezetlenek, a parti depóniák és a tisztázatlan tulajdonviszonyok miatt egyre hosszabb szakaszokon hozzáférhetetlenek. Ezért és a rendelkezésre álló pénzügyi keretek hiánya miatt állapotuk folyamatosan romlik. Medrének átfogó rendezése a 60-as évek közepén történt. A 19,5 km fölötti szakaszt az erőteljes feliszapolódás miatt 1978-ban ismét rendbe kellett tenni. A kiépítés teljes hosszban az NQ 10 %-os nagyvízre történt, ez azonban a belterületi szakaszokon kevésnek bizonyult. Az alsó 5,8 km-en a dunai árvizek visszaduzzasztásával is számolni kell.

Geológia, felszín alatti vizek

Az alegység geológiai szempontból a Dunántúli–középhegység előtere, ahol az alaphegységet triász kori mészkő, illetve dolomit alkotja, ami törésvonalak mellett nagy mélységbe süllyedt. Felette nagy vastagságban fiatalabb üledékek települtek, melyek elsősorban homokos és agyagos kifejlődésűek és a felső homokos rétegei tárolnak beszerzésre alkalmas mennyiségű vizet.

A rétegvizek jellemzően réteg eredetű vasat, ammóniát tartalmaznak. Az áramlási rendszerek szempontjából jellemzően beszivárgási terület.

Az alegység északabbik részén a felszálló karsztövek köszönhetően langyos, illetve meleg karsztvíz található.

1.2 Településhálózat

Az alegység településeinek nagy része Komárom-Esztergom megyére esik, de van település Győr-Moson-Sopron és Veszprém megyéből is. A területen négy város található, Kisbér, Bábolna, Ács (Komárom-Esztergom megye) és Zirc (Veszprém megye).

Több község-kisközség van a területen, de jellemző a puszták-majorságok megléte is, elsősorban Komárom-Esztergom megyében.

1.3 Ipar, mezőgazdaság, idegenforgalom

Komárom-Esztergom megyét érintően több településen állnak rendelkezésre hasznosítható iparterületek (pl.: Kisbér, Réde, Nagyigmánd, Kisigmánd, Ászár), azonban betelepültségük alacsony. Ipari Park működik 2 db Ácson, Nagyigmándon és Bábolnán, kihasználtságuk szintén alacsony egyelőre.

Az arányos ipari park ellátottság megállapításhoz: KE megyében ipari park hálózat nem arányosan, hanem a Duna mentén és a városhálózati csomóponti térségben, az ipari zónákban alakult ki jellemzően, ehhez kapcsolódott az elmúlt időszakban a kisalföldi mg-i térségből Ács, Bábolna és Nagyigmánd ipari parkjai, a mg-i, élelmiszeripari befektetők és a



helyi gazdaság több lábon állásának megteremtése érdekében az ipari vállalkozások számára.

Az alegység északi és középső része a megye éléstára, amely összehangolt fejlesztésekkel olyan határokon átnyúló agrár és élelmiszeripari vertikum részévé válhat, amely a Kisalföld kiváló termőhelyi adottságait kiaknázva a közeli nagyvárosok élelmiszerellátásában ellátásában is fontos szerepet játszhat. (Nyitra, Győr, Budapest)

Az új ágazatként megjelent megújuló energiatermelés (szélerőmű parkok) jól illeszkedik a megye hagyományaihoz és a jövő trendjeihez is.

A megye mezőgazdaságát, illetve mezőgazdasági tevékenységre alkalmas területeit a területrendezési szabályzat több övezetbe sorolja. A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete nem hasznosítható másként, mint mezőgazdasági termőterületként. A szabályozás célja, hogy az övezeten belül hosszú távon biztosítsa a szántóföldi növénytermesztés elsődlegességét. A borvidékek által érintett települések területei, mint például a neszmélyi borvidék felhasználásának preferált módja a borgazdálkodás és a borturizmus fejlesztése lehet.

A vízgyűjtő felsőbb szakaszán a szőlőtermesztés megújítása mellett a gyümölcs, a kertészeti kultúrák termesztésében számítunk áttörésre, a turizmus ágai közül a borturizmus mellett, naturpark kialakítás tervezett, így a bakancsos, a falusi turizmus is fejlődhet. Jelentős hagyományai vannak a lovas turizmusnak.

A jellemzően belterjes művelésű mezőgazdasági térségben, a megye nyugati részének nagyüzemi művelésű, kedvező termőhelyi adottságú mezőgazdasági területein ösztönözni és támogatni kell a hagyományokon alapuló üzemi jellegű gazdálkodás megtartását.

Cuhai-Bakonyér - A terület növénykultúrája elég változatos. A vízgyűjtőterület D-i részét, az É-i Bakony hegyeit és lejtőit –e terület rész 70-75 %-át– erdők borítják. Az egész vízgyűjtőterületen 140 km² erdő található, amely az egész területnek kb.26 %-a. Az erdőborítottság tehát ezen a vízgyűjtőn jóval az országos átlag felett van. Az erdőnek kb 20-25 %-a tűlevelű (pl. Bakonyszentlászlótól D-re a nagy ősfenyves), a többi tölgy és cser, a homokosabb területeken viszont inkább akácerdő található.

A terület északi részén, az Északi-Bakony és a Duna közti területen mezőgazdasági művelés folyik. A sík és lankás területeken, kb. a terület 40-50 %-án ugyancsak szántóföldi művelés folyik. A homokos domboldalakat szőlőműveléssel hasznosítják, pl. Ászár, Bársonyos, Böny, Rétalap. A terület többi része rét, legelő és kopár.

A Cuhai-Bakonyér Bakonybánk és Gönyű közti szakasza széles völgyben halad és árvizei mintegy 35 km² mezőgazdaságilag művelt területet veszélyeztetnek. A szántók helyenként a mederig húzódnak, máshol kiterjedt rétek és legelők környékeznek. Ezért a nagyobb árvizek idején komoly károk keletkeznek.

Az erdei életközösségek nélkülözhetetlen fennmaradása, védőhatása és termékei (hozamai) biztosítása érdekében szükséges az erdő szakszerű kezelése és a károsító hatásoktól, a túlzott használattól és igénybevételtől való megóvása, az élettelen környezet, a mikroorganizmusok, a gomba-, növény- és állatvilág sokféleségének, az erdei életközösség dinamikus és természetes egységének megőrzése. Az erdő fenntartása, gyarapítása és védelme az egész társadalom érdeke, az erdő fenntartója által biztosított közérdekű szolgáltatásai minden embert megilletnek, ezért az erdővel csak a közérdekkel összhangban szabályozott módon lehet gazdálkodni.

A vízgyűjtő-gazdálkodás tervezésének egysége: a vízgyűjtő tervezési alegység, a körzeti erdőtervezés alegysége: az erdőtervezési körzet. E tervezési területi egységek területileg különböznek egymástól, átfedésük mozaikos.



A jogszabály által rögzített tartalommal és módon elkészített, kihirdetett körzeti erdőtervek erdőtervezési körzetenként tartalmazzák a körzet erdészeti szakmai jellemzését, területi statisztikáit, átfogó gazdálkodási jellemzőit, természetvédelmi előírásait, a faállományok és erdei termőhelyek részletes leírását.

Az alegységet négy erdőtervezési körzet érinti: Győri erdőtervezési körzet,- Pannonhalmi-Téti erdőtervezési körzet, Súri-Bakonyaljai erdőtervezési körzet,- Gerecse Vértesi erdőtervezési körzet. A körzeti erdőtervek a

https://www.nebih.gov.hu/szakteruletek/szakteruletek/erdeszeti_igazgatóság/erdeszeti_szakteruletek/erdotervezes/korz_erd oldalon található meg.

Az Észak-dunántúli Vízügyi Igazgatóság, mint vízgazdálkodásért felelős szerv rendszeresen részt vesz a körzeti erdőtervezés folyamatában; írásos nyilatkozatokat tesz, részt vesz az erdőtervezési tárgyalásokon.

1.4 Természetvédelem

Természetvédelmi szempontból két nemzeti parkhoz tartozik a tervezési egység. A Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóságához (FHNP) a területből csak az észak- nyugati rész tartozik, amely természetvédelmi területek a Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet részei. A jelentősebb területek a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság területére esnek

A védett területeket a kisalföldi meszes homokpuszták jelentik, a Duna árterétől délre, azzal párhuzamosan Győrtől a Tatai-árokig. A Kisalföld magyarországi részének ez a legszárazabb területe és rajta részben eredeti, részint a homoki tölgyesek irtásterületén másodlagosan homokpusztagyeppek alakultak ki, amelyek veszélyeztetve vannak az okatlan fenyvesítés és akácosítás következtében. Helyi védelem alatt áll a Bakonyszombathelyi kastélypark, a Rédei egykori Esterházy- park, a Feketevíz- éri tavak.

A vízgyűjtőn öt Natura 2000 terület található: HUBF 30001 Balaton(SAC és SPA), HUFH 20009 Gönyői-homokvidék, HUDI20001 Ácsi gyepek, HUDI20011 Csécsi gyepek, HUDI20005 Bársonyos.

A területekre vonatkozó általános természetvédelmi célkitűzés: „ A Natura 2000 terület természetvédelmi célkitűzése az azon található, a kijelölés alapjául szolgáló közösségi jelentőségű fajok és élőhely-típusok kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása, helyreállítása, valamint a Natura 2000 területek lehatárolásának alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételeinek biztosítása”.Az öt terület prioritásai és specifikus céljai a <http://www.termeszetvedelem.hu/termeszetvedelmi-celkituzesek-prioritasok-natura-2000-teruleteken> oldalon érhetők el.

1.5 Víztestek az alegység területén

Az alegység területén vízfolyás víztestekként a Cuhai-Bakony-ér és a Concó, valamint azok jelentősebb mellékvízfolyásai lettek kijelölve.

A vízfolyások a terület jellegéből adódóan - a hegyvidéki Cuha (Bakony-ér) felső szakasz kivételével- síkvidéki, illetve dombvidékiek, geokémiai jellegük kivétel nélkül meszes. A mederanyag szemcsemérete alapján a víztestek közepes-finom anyagúak, azonban a Császár-ér- és Cuha (Bakony-ér) felső szakaszára a durva mederanyag jellemző

A mederesés szempontjából a vízfolyások főként kis esésű - (0,5 ‰ – 1 ‰), illetve közepes esésű (1 ‰ – 5 ‰) kategóriába sorolhatók. Kivételt képez a Császár-ér- és Cuha (Bakony-ér) felső szakasza, amely nagy esésű, 5 ‰ fölötti.



Az alegység víztesteinek vízgyűjtő területét tekintve kicsi és közepes vízgyűjtő területű vízfolyásokkal találkozhatunk.

Az alegységhez két állóvíz víztest tartozik: a Nagyigmándi-halastavak, illetve a Császár-éri halastavak.

A kijelölt felszín alatti víztestek közül az Északnyugat-Dunántúl porózus termál, a Dunántúli-középhegység északi peremvidéke porózus és sekély porózus, az Észak-dunántúli termálkarszt karszt termál, a Dunántúli-középhegység - Duna-vízgyűjtő Mosoni-Duna – Által-ér torkolat hegyvidéki és sekély hegyvidéki, a Dunántúli-középhegység északi peremvidéke hordalékterasz sekély porózus, illetve a Dunántúli-középhegység - Tatai- és Fényes-források vízgyűjtője karszt víztestek tartoznak az alegységhez.

A felszíni víztesteket érő terhelések döntő többségének hajtóereje a mezőgazdaság és az árvízvédelem, a felszín alatti víztestek esetében pedig az ipar és a mezőgazdaság.



2 Jelentős emberi beavatkozások

A Cuhai Bakony-ér hegyvidéki felső szakasza erdős, középső-alsó szakasza, valamint a Concó patak vízgyűjtője mezőgazdasági jellegűnek mondható. Különösen jelentős az állattenyésztés. A főbb termesztett növények: kukorica, búza, cukorrépa és lucerna; számottevő továbbá a gyepgazdálkodás is. A terület hidrológiai adottságai nem kedveznek az öntözéses gazdálkodásnak ez soha sem volt meghatározó jellegű.

A térségben a vízi környezet iránti legmarkánsabb igények egyike a horgászati hasznosítású vízfelületek létesítéséhez, fenntartásához kapcsolódik. Ez a rekreációs tevékenység hosszabb távon is várható.

Általános tendencia, hogy a horgászto megjelenését követően, idővel egyfajta – szabályozott vagy spontán – rekreációs területhasználat alakul ki a tó környékén, amelynek környezeti és ezen belül vízminőséget is érintő következményei vannak.

A **vizek átjárhatósága** a Cuhai Bakony-éren megvalósult, itt az egységes kék és zöld folyosó megléte egyelőre biztosított. A vízfolyás egyes mellékvízein, illetve a Concón a tározó tavak és a duzzasztók miatt ez már sehol sem biztosított.

2.1 Medreket érintő beavatkozások (árvízvédelmi, fenntartási)

A **Cuhai Bakony-ér** rendszer szabályozása a 60-as évek közepén történt meg. Egybefüggő töltéssel, depóniával nem rendelkezik, a vízfolyás középső szakaszán vannak a korábbi kotrásból kitermelt kisebb depóniák, melyek csupán a kitermelt mederanyag elhelyezését szolgálták, csupán kisebb szakasznak van védelmi funkciója. A Cuhai Bakony-éren és néhány mellékágán 1999, 2000, 2004, 2006, 2010, 2012, 2013, 2014 években a tavaszi nagycsapadékokból, hirtelen hóolvadásból származó nagyvizek okoztak vízkárt, Bakonybánk, Réde, Bana, Mezőörs, Böny, Melkovics-pusztá térségében. A legjelentősebb csapadéktevékenységből adódó áradás 2010-ben adódott, amely a patak melletti településeken okozta károk mellett a M1 autópálya hídjánál történt kimosódás az autópálya beszakadását is okozta.

A Cuhai-Bakony-éren tervezés stádiumában vannak árvízszint csökkentő tározók, melyek emellett más funkciót is betölthetnek igény szerint. A Duna visszaható nagyvizei főként Gönyű község szélső házait veszélyeztetik.

A **Concó patak** mentén nincs kiépített töltés, depónia. A dunai nagyvizek 5 km hosszban hatnak vissza Ács község kül- és belterületét érintve. A patak rendezése utoljára 1978-ban valósult meg. A 2010 évi jelentős csapadékból származó gyors árhullám jelentős elöntéseket okozott a Concó melletti területeken és károkat okozott a településeken.

Az alegységen belül a fő vízlevezetők közül a Concón rendszeres kaszálási munkák folynak a mederben és a parti sávban. A Cuhai-Bakony-éren a természetközeli vízrendezés keretein belül a mederből a fák és bokrok gyérítésre kerülnek, így biztosítva a lefolyási szelvényt.

A jelenleg folyamatban lévő „Komárom- Almásfüzitői öblözet árvízvédelmi biztonságának javítása” című projekt kompenzációs elemeként a Concó-patak torkolati szakaszán vizes élőhely rehabilitáció fog megvalósulni. Itt az ÉDUVIZIG és a DINPI vizes élőhely-fejlesztési projektet valósít meg

2.2 Jelentős vízkivételek

A főbb felszín alatti vízbeszerzések, beleértve a vezetékes ivóvízellátást rétegvíz bázisokból történnek. A tervezési alegység települései teljes körű közműves ivóvízellátással



rendelkeznek, az ellátottsági arány a külterületi kisebb lakott helyek kivételével közel 100 %-os. Bábolna, Tárkány vonalától délre eső települések a karsztvíz bázisra támaszkodó Tatabánya-Oroszlány-Bicske Regionális Ivóvízellátó Rendszer u.n. kisbéri ágára csatlakoznak, míg Nagyigmánd-Kisigmánd önálló, a többi település pedig kistérségi ivóvízellátó rendszerekhez kapcsolódik.

Nagyigmánd-Kisigmánd és Kocs - Nagyparnakpuszta regionális rendszerre történő rákötése ivóvízminőség javító projekt keretében 2015-ben megvalósul, a kivitelezés közbeszerzés folyamatban van

A gönyüi vízbázis arzén tartalma esetenként határérték feletti, mely a kútvizek megfelelő keverésével a hálózatban nem jelenik meg. Az arzénos kút kiváltása szükséges.

A felszíni vízhasználatok tekintetében a Cuhai Bakony-ér mellékágain, illetve a vízfolyás felső szakaszán főleg halastavak vízigénye jelentkezik.

A Concó és mellékágai mentén kialakított felszíni vízkivételek is elsősorban halastavak vízigényét biztosítják. A mellékágak közül a Császáz-éren, illetve a Szendi-éren található halastó rendszerek rendelkeznek jelentős vízigénnyel. A Szendi-ér torkolatánál található halastavak szárazabb időszakokban a kisvízfolyás, és Nagyigmándnál a Concó vízkészletét teljesen igénybe veszik, eseti vízhiányt okozva a Concó Nagyigmánd alatti szakaszán.

2.3 Jelentős tisztított szennyvízbevezetések

A Cuhai Bakony-ér vízkészletét az alsó szakaszon közvetlenül a Banai szennyvíztisztító, a felső szakaszon a Zirci szennyvíztisztító kommunális szennyvízbevezetése befolyásolja. A felső szakasz mellékágán van a Borzavári szennyvíztisztító (Borzavári-árok). A Nyéki-éren a Bakonyszombathelyi szennyvíztisztító Káposztáskerti-árokba történő kommunális szennyvízbevezetése, a Bana-Bábolna csatornán a Bábolnai szennyvíztisztító tisztított szennyvízbevezetése befolyásolja nagyobb mértékben a két mellékág vízkészletét.

A felszíni tisztított szennyvízbevezetések közül a Concó felső szakaszán a Kisbéri-árkon keresztül a Kisbéri szennyvíztisztító, a vízfolyás alsó részén a Farkaskúti-árkon keresztül a Nagyigmándi szennyvíztisztító, alatta pedig a Komárom-Ács Vízmű Kft ácsi szennyvíztelepének jelentősebb mennyiségű tisztított szennyvízbevezetése terheli a vízfolyás vízkészletét.

A tisztított szennyvizek kis vízhozamú, illetve időszakos vízfolyásokat terhelnek.

A tervezési alegységen öt térségi szennyvíz elvezető és tisztító rendszer üzemel, és két település rendelkezik egyedi szennyvíztisztítóval, amelyek a nagyigmándi és a szákszendi tisztító kivételével megfelelő tisztítást biztosítanak.

Kisbér közel teljeskörű közműves csatornaellátottsággal rendelkezik.

Kocs, Nagyigmánd-Kisigmánd regionális vízellátórendszerre kötésének kivitelezése folyamatban van, 2015-ben befejeződik.

Az ellátatlan 13 településből 9-ben a csatornázás és szennyvíztisztítás kiépítése folyamatban van négy agglomerációba szerveződően, Ácsteszer önállóként.

Aka, Csém és Csátka csatornázása továbbra sem megoldott.

2014-ben az ÉDV Zrt. átvette üzemeltetésre Ácsteszer és Réde-Bakonybánk szennyvízrendszereit, majd 2015. 01. 01-től Bakonyszombathely – Bársonyos – Kerékteleki szennyvízrendszert. 2015-ben elkészül, és az ÉDV Zrt. üzemelteti majd Kisbér – Bakonysárkány – Vérteskethely valamint Ete – Csép – Tárkány szennyvízelvezetést és



tisztítást. A szennyvízhálózatok már szinte 100 %-ban elkészültek a tisztítóművek építése van hátra.

2.4 Szennyező források

A területen működő agráripari tevékenységeket folytató üzemek működése a rendszerváltás után megszűnt, azonban környezetük felszámolására, rekultiválására még nem került sor teljes egészében. A területen jelentős mennyiségű hátrahagyott hulladék található, amelyet a lakosság több helyen további hulladékgyűjtő helynek használ.

Jelentős felszíni és felszín alatti vízszennyezés forrása a korábbi évtizedekben nem szakszerűen tárolt műtrágya.

A vizsgált tervezési egységen belül található befogadók egy része az *időszakos vízfolyás befogadók*, nagyobb része az *általánosan védett befogadók* kategóriájába tartozik. Az élővizekbe kerülő pontszerű szennyezőanyag kibocsátás döntő részét a települési szennyvizekből (lásd feljebb: jelentős szennyvízbevezetések) eredő szennyezőanyagok teszik ki, kevesebb az ipari eredetű szennyezés.

A diffúz terhelések döntő része mezőgazdasági eredetű, amely a különböző növényvédő szerek, műtrágyák, szerves trágyák használatából adódik, illetve az állattartás következménye. A műtrágya és növényvédő szer felhasználásra nem rendelkezünk adatokkal.

A Cuhai Bakony-ér és Concó vízgyűjtőn számos horgász- vagy halastó található. A megszűnt Ászári Keményítőgyár korábban elsősorban ipari vízellátási funkciót ellátó tározótavai a jövőben feltehetőleg kizárólag halgazdasági célúak lesznek. A nagyszámú tó együttes működtetése, a feltöltés és a leürítés egymással összehangolt üzemelési szabályzatot kíván.

A nagymérvű vízszennyezések az Ászári Keményítőgyár leállása óta nem tapasztalhatók a Concón, pontszerű szennyező források a mezőgazdaság (szerves és műtrágyázás), valamint a kommunális szennyvíztisztító telepek részéről jelentkeznek.

A területen a hatályos üzemi kárelhárítási tervvel rendelkező üzemek száma 11 db. Vélhetően ez a szám lényegesen nagyobb, mert az ÉDUVIZIG nyilvántartásában számos olyan üzem kárelhárítási terve szerepel, mely lejárt, és aktualizálást igényel. Ezen üzemekből állattartó telep 5 db, papíripari üzem 1 db, a szennyvíztisztító rendszerek száma 5 db. A jogszabályi változások miatt szűkült azon üzemek köre, amelyek kárelhárítási tervekészítésére kötelezettek, így kikerültek pl. az üzemanyagtöltő állomások szennyvíztisztítók is.

2.5 Kommunális hulladéklerakók

A tervezési alegység Közép-dunántúli Vízügyi Igazgatóság működési területére eső részén, a KDT KTVF 2010-es adatszolgáltatása szerint: 4 db (Bakonyszentkirály, Borzavár, Csesznek, Zirc) nyilvántartott kommunális hulladéklerakó található. A lerakók mindegyike, a környezetvédelmi szempontokat figyelembe véve, közepes kockázatú minősítést kapott.

A bakonyszentkirályi hulladéklerakó rekultivációja megtörtént. A borzavári „szennyvíztisztító telep és hulladéklerakó”-val és a cseszneki hulladéklerakóval kapcsolatos hatósági intézkedést nem tartalmaz a KAR-TÉR adatbázis.

A zirci felhagyott kommunális hulladéklerakó (Zirc, Köztársaság u. 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131 hrsz.), illetve annak környezetében feltárt talajvízszennyezés mentesítésével kapcsolatban a beavatkozást és a kármentesítési monitoringot a Közép-dunántúli



Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség elrendelte, a rekultiváció jelenleg folyamatban van.

2.6 Káresemények

A Cuhai-Bakony-éren elvétve fordul elő a felszíni víztesteket érő rendkívüli szennyezés, 2013-ban az autópályáról egy busz zuhant bele a Cuhai-Bakony-érbe, ami miatt szükségessé vált a kárelhárítás.



3 Jelentős vízgazdálkodási problémák

3.1 Kiemelt problémák

3.1.1 A halastavi és horgászati célú hasznosítás miatt a vízgyűjtőre jellemző faj- és korosztályszerkezet a makrozoobentosz és a halak vonatkozásában jelentős eltérést mutat a referencia állapottól, a hosszirányú átjárhatóság nem biztosított

A vízgyűjtő terület halfaunája a természetes állapotoktól jelentősen eltér, mivel a vízgyűjtőn már több évtizede folyik halastavi és horgász célú halgazdálkodás. A halgazdálkodást az intenzív haltelepítés /tájidegen fajokkal is pl. amúr, törpeharcsa, ezüst kárász/, visszafogás, takarmányozás jellemzi. A több évtizede folyó fent részletezett halgazdálkodás jelentősen kihatott a természetes halállomány, kor és faj szerinti szerkezetére. Problémaként jelentkezik, hogy nem történtek a vízgyűjtőn mérvadó halfaunisztikai felmérések sem a múltban, sem pedig a jelenben, így a jelenlegi fennálló és a referencia állapotokra csak következtetni lehet.

A halgazdálkodási létesítmények és a halgazdálkodás igényeit kiszolgáló vízgazdálkodás a természetes állapottól való további eltérések forrásaként is megemlíthető az átjárhatóság hiánya és az a tény, hogy a mederben hagyandó ökológiai vízigény időszakonként és helyenként nem biztosított.

Az intenzív halgazdálkodás és az azt kiszolgáló vízgazdálkodás a halállományon túlmenően a víznövényzetre és a makrozoobentosz állományra is kedvezőtlen kihatással volt.

3.1.2 Árvízvédelmi beavatkozások hatása, a vizes élőhelyek és árterek elvágása a folyótól a holtágak állapotérzékenysége

A főleg dombvidéki (felső szakaszokon hegyvidéki) vízgyűjtőjű vízfolyások a hirtelen hóolvadásból és nagycsapadékokból származó nagyvizeket, melyek jelentős mennyiségű hordalékot is szállítanak, majd azt a kis esésű szakaszokon rakják le, nem tudják kiöntésmentesen levezetni. Ennek oka az, hogy a vízfolyásokon jelentős mederrendezések a 70-80-as évek óta nem történtek, a fenntartás hiánya az utóbbi időszakra általánosan jellemző, a növényzet a fokozott foszforterhelés miatt elburjánzott, a rézsűben és a mederben fák és bokrok nőttek, valamint a fent felsoroltak miatt feliszapolódott a meder. A soroltak miatt a lefolyási szelvény lecsökkent, a mederből a víz kilép és elöntéseket okoz a területen, ami a part menti területek intenzív használata miatt külterületen is jelentős károkat okoz. Az elöntések tél végi, tavasz eleji áradások idején visszatérően mindig jelentkeznek. Figyelembe kell azonban venni, hogy a medrek karbantartása (növényzet irtása, mederkotrás), gyakran az ökológiai állapot romlását idézheti elő.

3.1.3 A rétegvizekre települt ivóvízbázisok réteg eredetű vízminőségi problémái, felmerülhet a kiváltásuk

Az alegység területén található egyedi kutas vízellátású, rétegvíz bázisokkal rendelkező településeken hosszabb ideje vízminőségi gondok vannak.

Kocson a réteg eredetű ammónia, Mocsán a vas és az ammónia, Naszályon főleg a kénhidrogén tartalom okoz problémát. Tekintettel arra, hogy a szóban forgó vízbázisok kedvezőtlen vízminőségét nem felszín felől érkezett szennyeződések okozzák, hanem



víztároló képződmény összetétele, vízbázisvédelmi intézkedések nem tudják megoldani a problémát.

Felmerülhet a vízkezelés lehetősége és a vízbázisok kiváltása, a települések más vízbázisokról történő ellátása.

Az egyedi kutas vízműveket üzemeltető ÉDV Rt. megnyugtató megoldásnak a településeknek a tatabányai regionális rendszerre történő rákötését tartaná.

Kocs, Nagyigmánd-Kisigmánd regionális vízellátórendszerre kötésének kivitelezése folyamatban van, 2015-ben befejeződik.

Mocsa és Naszály már a regionális rendszerről kapja a karsztvizet.

3.1.4 A vízigények időbeni eloszlása és mértéke a Concón és Szendi-éren nem felel meg a készletek alakulásának, a vízhiány visszatérő probléma

A vízkészlet-gazdálkodási probléma a Szendi-ér torkolatánál található Nagyigmándi halastavak jelentős mértékű vízigényének biztosítása kapcsán merül fel. A tórendszer vize pótlására a Szendi-ér és mellékvízfolyásainak teljes vízkészletét felfoghatja, ilyen módon előfordulhat, hogy a Szendi-ér felől egyáltalán nem érkezik víz a Concóba, sőt előfordul a vízhiányos időszakban jelentéktelen Concó-vízhozam akár teljes vízkivétele is. Ez egyrészt veszélyeztetheti a Concó-patak Nagyigmánd alatti felszíni vízigények biztosítását, másrészt pedig fenn állhat annak a veszélye, hogy az alsó szakaszon a Concó vízkészletét teljes mértékben a Komárom-Ács Vízmű Kft. által az 5+055 fkm szelvénybe bevezetett kommunális tisztított szennyvíz mennyisége határozza meg, mely ökológiai problémát is okozhat.

A Szendi-ér és a Concó Nagyigmánd alatti szakaszának egyidejű vízhiánya ismétlődő folyamat.

3.1.5 Kisbér kistérség ellátatlan agglomeráció szennyvíztisztítás megoldása

A 17 település alkotta kistérségből Kisbér és Ászár (LE 8853), Császárszázszend (LE 3476), Bakonyszombathely (LE 1538), Súr (LE 1354) rendelkeznek közel teljeskörű közműves szennyvízelvezető hálózattal, illetve ehhez kapcsolódó szennyvíztisztítóval. Az ellátott területeken a csatornahálózatra kötött ingatlanok száma 80 % fölötti. Megszűnt a TFH elhelyezés.

Az ellátatlan települések közül KEOP pályázati forrásból négy agglomeráció fejlesztése van folyamatban. Az ellátatlan települések aláhúzással jelöltek:

- ◆ Csép, Ete, Tárkány
- ◆ Kisbér (Ászár, Bakonysárkány, Vérteskethely)
- ◆ Bakonyszombathely (Bársonyos, Kerékteleki)
- ◆ Bakonybánk Réde

„Ácsteszer önálló községi szennyvíz elvezető- és tisztító rendszere épült meg önerőből.”

2014-ben az ÉDV Zrt. átvette üzemeltetésre Ácsteszer és Réde-Bakonybánk szennyvízrendszereit, majd 2015. 01. 01-től Bakonyszombathely – Bársonyos – Kerékteleki szennyvízrendszert. 2015-ben elkészül és az ÉDV Zrt. üzemelteti majd Kisbér – Bakonysárkány – Vérteskethely valamint Ete – Csép – Tárkány szennyvízelvezetést és



tisztítást. A szennyvízhálózatok már szinte 100 %-ban elkészültek a tisztítóművek építése van hátra.

3.1.6 Árvízvédelmi helyzetek megoldatlansága visszatérő probléma, amit fokoz a települések távlati fejlődésével kapcsolatos célok vízgazdálkodási szempontból történő összehangoltságának hiánya

Az alegység vízfolyásai menti települések, leghangsúlyosabban közvetlenül a Duna parti térségre jellemző, hogy településszerkezeti adottságaik, valamint a víz közelségére épülő tevékenységek, fejlesztési elképzelések nem egységes és átfogó vízgazdálkodási szemlélettel születnek.

A Duna árvízszintjének emelkedése a 2002, 2006 évi árvizeket követő 2013. évi rendkívüli árvízvédekezésben is megmutatkozott, ahol a Duna jobb parti településeken jelentős árvízvédelmi beavatkozásokat kellett tenni. Ugyanakkor a települések fejlődési irányvonala leginkább a folyóban rejlő lehetőségek kihasználására törekszik (üdülőterület, turisztika, gazdasági hasznosítás), amely a nagyvízi meder fokozott beépítési igényével jár. A tervezett fejlesztések nincsenek összhangban sem a folyó vízjárásának adottságaival, sem a különböző települések beruházásainak egymásra gyakorolt hatásaival.

3.2 Gazdasági problémák

A vízrendezési létesítmények, vízi medrek, műtárgyak, szivattyútelepek rendszeres műszaki szempontok szerint szükséges karbantartási, fenntartási munkáinak pénzügyi fedezete már hosszú ideje nem áll rendelkezésre. Minimális műszaki igény lenne a medrek évenként legalább egyszeri kaszálása, az iszapoltások 5-10 éves ciklusidőben történő elvégzése. Forráshiány miatt a vízi medrek benőttsége, ill. a feliszapolódás már olyan mértékű, hogy az alacsony vízhozamok is csak magas vízzinttel vezethetők le, mely adott esetben helyi károkat eredményezhetnek.

A vízgazdálkodási és a természetvédelmi célkitűzések (Natura 2000) között fennálló prioritási sorrendet a működés során meg kell határozni és azt annak megfelelően kell végrehajtani. A két célkitűzés alá, mellé és fölérendeltségi helyi viszonyainak kérdései gyakran a hatásterülettől távol fekvő területekre is kihatással vannak, így a működés korlátainak felállításakor ezen problémák figyelembevétele is indokolt.